

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

אורים

אור, אורים, "לעושה אורים גדולים", וזה מתפשט ל"אורים ותומים".

"האורים" המאירים הם אותיות המצורפים זה לזה, כלומר, זה לא רק שכל אות ואות מאירה לעצמה, שהרי עניינו של האורים ותומים הוא לא להעמיד כל אות ואות לעצמה, אלא נשאלים באורים ותומים בכדי שיצטרפו האותיות ויתחברו אהדדי. ה"אורים" נקראים אורים כדברי חז"ל "שמאירין דבריהם", ומסביר רש"י מאירין דבריהם, כלומר, דבריהם מבוררים, היפך מציאות של חושך שעליו נאמר "ויהי ערב" שהוא מלשון של תערובת, והיפך כך, במציאות של הארה, ההארה הוא הבירור של הדבר. זהו "מאירים דבריהם", "מבוררים דבריהם". ויתר על כן, אומרים רבותינו הם מאירים את דרכי השואל, את דרכיהם של ישראל כיצד ואיך לנהוג, וא"כ, ההארה הזו, היא לא הארה של כל אות ואות לעצמה, שמזה א"א ללמוד את הדבר, אלא כל צורת קבלת התשובה מהאורים ותומים הוא באופן כזה שנעשה ריבוי הארות של האותיות שמצורפים יחד ועולים להצטרף לתיבות, ועל ידי כן יש ביאור ובירור לידע את המעשה אשר יעשון.

ותולדת הדברים, א"כ, שבשורש ההארה, היא הארה של אור אחד, ובהתפשטותה נעשה ריבוי של הארות שהם הריבוי של האותיות, והאותיות המצטרפות לתיבות, ומעין מה שהיה מתחילה אור אחד, שממנו התפרטו ריבוי של הארות, כך התיבות הם בבחינת הכלל האחרון שחוזר וכולל את האורות להצטרף יחד אהדדי, מעיקרא זה היה אור אחד בעצם, ולאחר מכן, אף שאינו אור אחד בעצם, אבל זה מתחבר ומתאחד אהדדי מעין האור הראשון, זוהי המדרגה של ה"אורים" שבאורים ותומים.

מעיקרא יש מציאות של אור אחד, "אור שברא הקב"ה ביום ראשון מתפשט מסוף העולם ועד סופו" הוא מציאות של אור אחד, אבל כפי שהוזכר מדברי חז"ל, שהאור שנאמר בו "ויאמר אלקים יהי אור" זה לא אור מחודש, אלא זוהי התפשטות, המשכה של "האור שהיה כבר".

ה"אור שהיה כבר", הוא אור של הבורא יתברך שמו, והוא הארתה של תורה.

האותיות - גילוי הריבוי של אור התורה

ופנימיות ההארה של תורה היא אור אחד, זהו ה"תורה אור", והכלים שהם ההתגלות של האור של תורה, שהם האותיות, שם דייקא נעשה "אותיות מאירות", כל אות ואות הוא אור לעצמו, שכדי להבדיל בין הדבקים צריך הפרדה בין האותיות, ולפיכך נעשה מציאות של ריבוי של אור, ריבוי של הארה.

זוהי ההבחנה של האותיות מלשון "אתא" בארמית, שהוא מלשון המשכה, שראשיתם של האותיות זהו האות א' - אחד, אבל נעשה המשכה ע"י הו' עד סיפא של האותיות שהוא ת', וע"כ נעשה ריבוי של כלים שהם הארות, שהם הריבוי של האותיות.

זו המדרגה של "אורים ותומים", הרי באורים ותומים היו מאירים האותיות שהיו חקוקים על האבנים שבחושן המשפט, והרי שהאותיות המאירות הם בבחינת "אורים", לשון של ריבוי של אור, ריבוי של הארות, שפנימיותם כמו שהוזכר, אינו אלא אחד, ובחיצוניותם נעשה ריבוי של הארות, ריבוי של אותיות.

יום רביעי - ריבוי של הארות

שנאמר אור צדיקים ישמח" כדברי חז"ל, והיכן גנוז? אומרים רבותינו, שגנוז בתורה, סיבת הגניזה היתה, מפני מעשיהם של רשעים שהם נקראים חושך כמו שדורשים חז"ל, ועיקר החושך שמתגלה במעשיהם של רשעים, זה מעשיהם של יוונים שעליהם נאמר לשון של חושך כמו שדורשים חז"ל על הפסוק "וחושך על פני תהום", זה יון שהחשיכה עיניהם של ישראל, ובהם דייקא, צפה הקב"ה והסתיר את האור הגנוז, והאור הגנוז הזה, כדברי רבותינו כידוע, הוא זה שמאיר באור של חנוכה, כלומר, הוא מאיר ב"פך שמן אחד".

מהו הדבר שגרם לאותו "פך שמן אחד" להיות חתום בחותמו של כהן גדול ולהיסתר ולהעלם מהיוונים? הרי את המזבח שקצו היונים, וכן בשמנים הם טמאו את כל השמנים, ואעפ"כ את הפך שמן הזה הם לא מצאו, כי מכח ה"צפה במעשיהם של רשעים" שזה היוונים, התגלה בשמן הזה ה"עמד וגנוז", שחל דייקא באותו מציאות של ה"פך שמן אחד".

ובעומק, השורש של עומק נקודת הגניזה הוא ממקום הארון שהוא אור אחד, משם היה המציאות של הפך שמן אחד שהיה ראוי להדליק בו יום אחד, כמו שנתבאר, שזה מכח מדרגת היום אחד, וכמו שאומרת הגמ' "מקום ארון אינו מן המידה", ובהבחנה הזאת שהארון הוא אינו מן המדה, השמן שנמצא באותו מדרגה [לאו דווקא שכפשוטו השמן היה בבית קדשי הקדשים, שלכאן וודאי זה לא היה שם], שהמדרגה המתגלה בשמן מכח הארון שבמקום בית קדשי הקדשים, ש"מקום ארון אינו מן המדה", זהו המקום שהיה הפך שמן נסתר שם, שלא מוצאים אותו, וזהו ההבחנה שהיוונים לא מצאו את הפך שמן הזה שהיה חתום בחותמו של כהן גדול.

וא"כ מצד עצם האור שבפך שמן אחד, הם לא מצאו אותו, כי על האור הזה נאמר "עמד וגנוז", וכמו שנתבאר, שמפני מי גנוז, מפני היוונים.

ומקום הגניזה הוא בבחינת מדרגת קדשי הקדשים שמקום הארון אינו מן המידה, ששם הוא מקום ההארה של האור האחד, במקום הזה יש מקום של נעלמות שהוא אינו נגלה, זהו שורש הגניזה של אותו פך שמן שהחשמונאים מצאו.

ובלשון אחרת, והיינו הך, בשורש צורת בריאת האור, ביום הראשון נאמר "ויאמר אלקים יהי אור", וביום רביעי היתה תליית המאורות כמו שנאמר "ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים", ובתחילה נאמר "את שני המארת הגדולים" ולאחר מכן "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים", כלומר, ביום ראשון הגילוי היה אור אחד, ביום רביעי נעשה ריבוי של הארות, "את שני המאורות הגדולים", ויתר על כן "את המאור הגדול וגו' ואת המאור הקטן וגו' ואת הכוכבים", שכוכבים הם ריבוי של הארות, כמו שנאמר "הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם וגו' כה יהיה זרעך", וא"כ, ביום רביעי מתגלה המציאות של ריבוי ההארות, ושורש הריבוי של ההארה. זהו החמה והלבנה, "את המאורות הגדולים", שלאחר מכן נהיו מאור גדול ומאור קטן.

ולפי"ז, הגדרת הדבר - שהמציאות של עומק ההארה היא, שביסוד היא אור אחד, שזה האור של יום ראשון שהוא אחד, והיא מתפשטת ביום רביעי, שנעשה בו ריבוי של הארות.

שורש היפך שמן אחד במקום הארון - אור אחד

כשמציירים את זה בציור של האור המתגלה בבית המקדש, שזהו עניינו של חנוכה, "והדליקו נרות בחצרות קדשך", יש את פנימיות האור האחד שמקום גילוי הוא בבית קדשי הקדשים, מקום הארון, כמו שהוזכר פעמים הרבה, ארון אותיות אור - נ', שזהו בחינת יומין דחנוכה שמתגלה בהם הני' שערי בינה "בני בינה ימי שמונה קבעו וכו', זהו האור - נ', האור האחד שנמצא במדרגת קודש הקדשים.

וברור ופשוט הדבר, מה שהיה במעשה דחנוכה שלא מצאו אלא פך שמן אחד חתום בחותמו של כהן גדול שהיה ראוי להדליק בו יום אחד, כלומר הוא היה במדרגה של אור אחד, זהו "ראוי להדליק בו יום אחד", אבל הרי, על האור הראשון שהוא אחד נאמר "צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא,

צידוף הארת הארון והמנורה - מנח מדריגת כה"ג

"היה ראוי להדליק בו יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" ברור ופשוט הדבר, יש את השורש שהוא דלק שבעה ימים, ויש את השורש שהוא דלק שמונה ימים.

והשורש שהוא דולק שבעה ימים, זהו מנח שהארון הוא שורש למנורה, שבה נאמר "יאירו שבעת הנרות", שהמנורה יונקת את הארתה ממקום הארון.

מה שמצרף את ההארה של הארון שנמצא בבית קדשי הקדשים עם ההארה שנמצאת במנורה זהו המדרגה שנקראת כהן גדול, שהוא זה שמצרף וגורם את עומק נקודת היניקה של המנורה מהארון, ובלשון פשוטה וברורה, נאמר בקרא "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו את שבעת הנרות", וכדברי רש"י שם שחלשה דעתו של אהרן כאשר "הביאו הנשיאים את האבנים, [ודייקא האבנים של החושן, שזה השורש של האורים ותומים] אמר לו הקב"ה, שלך גדול משלהם, שאתה מיטיב ומדליק את הנרות", וכדברי הרמב"ן הידועים, שעל אף שחרב הבית, אבל כח המנורה מאיר בכל שנה ושנה בהדלקת נר חנוכה, זהו הכהן גדול שמדליק את המנורה, שעל זה נאמר "שלך גדול משלהם".

אבל, זה צד אחד של המטבע של כהן גדול, הצד השני של המטבע של כהן גדול, שהוא היחיד שנכנס לפני ולפנים, למקום הארון ביום הכיפורים, הדלקת המנורה לא מעכב שתהיה דווקא ע"י כהן גדול, אבל בכניסה לבית קדשי הקדשים, דייקא "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", כל הכניסה למדרגת קדשי הקדשים [מלבד מי שנכנס לתקן דבר בבית קדשי הקדשים מפני הבלאי שבו], הוא רק לכהן גדול.

חתום בחותמו של כה"ג - ממקום כניסתו לפני ולפנים

וא"כ, ברור הדבר, אותו כהן גדול שנכנס לפני ולפנים, זהו אותו כהן גדול שמדליק את המנורה, ולכן דייקא

נאמר "ולא מצאו אלא פך שמן אחד שהיה חתום בחותמו של כהן גדול", וכמו שהעירו כבר רבותינו, שלכאוי לא מצאנו שיש דין שכל השמנים שנועדו לצורך עבודת בית המקדש יהיו חתומים בחותמו של כהן גדול, ומדוע דווקא ה"פך שמן אחד" הזה, היה חתום בחותמו של כהן גדול? רק, ברור הדבר להמתבאר, זהו מדרגה של פך שמן שמתגלה ממדרגת הכהן גדול, שמצרף את מקום הארון אור - נ"י עם ההדלקה של המנורה של "יאירו שבעת הנרות", שהארתם מצטרפת ע"י הכהן גדול. אם ה"פך שמן אחד" לא היה חתום בחותמו של כה"ג, זה מדרגה של שמן בהבחנה של מנורה כפשוטו, אבל כשהוא חתום בחותמו של כהן גדול, הוא חתום מאותו מקום שכה"ג נכנס לפני ולפנים, ולכן השמן היה נעלם, כמו שהוזכר, כי הוא שייך למדרגת האור אחד מצד מדרגת מקום, שהוא מדרגת "מקום ארון אינו מן המידה", והשורש של השמן הזה שהוא ראוי לדלוק, דייקא, יום אחד, הוא ממקום הארון.

ולפי"ז, ברור הדבר, המקום שבו מתגלה הכח, בעצם הכהן גדול, שמצד כח זה הוא מצרף את הארון יחד עם המנורה - זהו בלבושי הכהן גדול שבכללות יש לו שמונה בגדים [שזה השורש של השמונה ימים, שמונה נרות דחנוכה] ובפרטות יותר, בחושן האפוד, שעל גביו יש את האורים ותומים, שהם האבנים שהגיעו מכחם של הנשיאים, דייקא, כמו שחודד, באבנים הללו מאיר האורים שהוא מלשון הארה, שההארה הזו מצרפת ומחברת את האותיות, כלומר, שהיא מאירה מהמקום של האור אחד, והיא מאירה את ההתפשטות של האותיות שהם ריבוי של הארה, כמו שהוזכר, ואופן ההארה שהיא מאירה את ריבוי ההארות הללו הוא, שזה יהא בבחינת "מאירים דבריהם", לחזור ולצרף את ההארות למדרגת צירוף של מציאות האותיות.

'כותב בדמע' מלשון דימוע - שורש הארת האותיות

ולהבין עמוק, דברי הגמ' הידועים בסוף פ"ק דב"ב, שמונה פסוקים אחרונים שבתורה מי כתבן, יש אומרים משה כתבן, וכותבן בדמע, ויש אומרים יהושע כתבן, "כותב בדמע", כמו שמבארים חלק מן הראשונים שהוא

ולעניינא דידן, מדרגת העינים של דמעות שייכים בעיקר לתשעה באב, ומדרגת העינים של תיקון הראיה שבעינים, זה נמצא במדרגת נר חנוכה, "לראותם בלבד" והשורש זהו הח' פסוקים אחרונים שבתורה שמשה רבינו כותב בדמע, כמו שנתבאר, מצד אחד זה מגיע מהדימוע של תערובת. ומצד אחד תיקון העינים בדמעות, ומהצד השני בכח הראיה, זה שמונת הנרות, שמונה ימים שרואים את מציאות הנרות, כמו שנתבאר.

ומ"מ א"כ, כח ההארה שמתגלה במדרגת הארון, מתפשט לכהן גדול, לשמונה בגדים דיליה, ובעיקר לחושן המשפט, "חשן" כידוע אותיות נחש, כמו שאומרים רבותינו, שהחשן בא לתקן את מדרגת קלקול הנחש, וכדברי חז"ל שהבאנו "ראה הקב"ה במעשיהם של רשעים עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא שנאמר אור צדיקים ישמח" ישמח זה גימטריא של חשן - נחש, כלומר, זה הכח של הגניזה של האור, איפה האור גנוז? במקום, הוא גנוז במדרגת מקום הארון כמו שנתבאר, וכאשר הוא מתפשט משם, מכח מדרגת הנפש, הוא מתפשט מכח מדרגת כהן גדול, ה"פך שמן" היה חתום בחותמו של כה"ג, אבל גם התפשטותו היא מכח מדרגת כהן גדול, וכח ההתפשטות בח' בגדים הוא בחושן המשפט שבאפוד, במציאות האורים שנשאלים בהם, ועל ידי כן ההארה הפנימית, יוצאת מן הכח לפועל, והיא מתגלה, כשזה כתוב עדיין באבנים שעל גבי חושן המשפט, זה כתוב עדיין באופן של דימוע, זה עדיין בבחינת "חתום בחותמו של כהן גדול", כל עוד שהוא לא נענה באורים ותומים, האותיות כשלעצמם הם אותיות חתומות, הם אותיות נעלמות שנמצאת במדרגה של דימוע, מעין מדרגת השמן, כמו שנתבאר.

אבל כאשר האותיות האלה יוצאים מהכח לפועל, שהם מצטרפים יחד אהדדי, בצירופם גם יחד אהדדי, מונח עומק המדרגה של ההארה המתגלה מכח האורים, שהם מאירים את האור הגנוז בתוכם, האור שקודם לכן היה במדרגת דימוע, כעין שמונה פסוקים אחרונים שבתורה, הדימוע יוצא מהכח לפועל, כל ההארה של כל השמונה בגדים יוצא מהכח לפועל באורים "שמאירים דבריהם" במדרגת שמונה, כמו שנתבאר.

מלשון דימוע, לשון של תערובת, כלומר שנכתב בהבחנה של דימוע ותערובת, והיינו שהאותיות מעורבין זה בזה.

בגמ' ביומא בדף פ"ג יש מחלוקת ר' יוחנן וריש לקיש איך היה האופן שהאותיות היו משיבים, כאשר היו שואלים באורים ותומים, באיזה אופן נעשה ה"מאירים דבריהם", לחד מ"ד, האותיות בולטות, ולחד מ"ד, האותיות היו נעקרים ממקומם ומצטרפים יחד אהדדי, כלומר, מעיקרא הם היו באופן של דמע מעורבין, היה בהם את הסדר, כמו שאומרת הגמ', ראובן שמעון וכו', שמות האבות הקדושים, והתיבות "שבטי ישורון", על מנת שיהיה בהם את כל הכ"ב אותיות, אבל כאשר הם היו נשאלים, והאורים והתומים היה משיב, כל אות היתה נעקרת ממקומה ומצטרפת למילה הנצרכת, נמצא שקודם לכן בערך לשאלות [לא בערך לשמות השבטים והאבות אלא בערך לשאלות], היא היתה בדימוע בתערובת, וכאשר נשאלים באורים ותומים, האותיות יוצאות מאותו דימוע ואותו תערובת של אותיות, וכאשר מתגלה הכח הזה, מצטרפים האותיות גם יחד.

והשורש של הדימוע של האותיות, זהו ה"שמונה פסוקים אחרונים שבתורה שהיה משה כותב בדמע", והם השמונה ימים שמונה נרות של שורש ההארה שמגיע ממדרגה של דימוע.

תיקון העיניים מכח הדמעות ובכח הראייה

ובעומק, יש שתי תיקונים לעינים, יש תיקון לעינים באופן של "דמוע תדמע עיני", "עיני עיני יורדה מים", זה תיקון אחד של העין, ויש תיקון שני לעין שזהו כל מצות נר חנוכה, שלהלכתא אסור להשתמש לאורם, וכל מה שיש בהם זה "לראותם בלבד", זה תיקון של מציאות הראיה, אלו הם שתי אופנים של תיקון העיניים.

והדוגמא הבהירה זהו שורש משה רבינו, שלא זכה להיכנס לארץ, מצד אחד הוא לא זוכה להיכנס לארץ, והוא "כותב בדמע" מלשון דמעות העיניים, כמו שמבארים חלק מרבותינו, ומצד שני שנאמר "הראיתך בעיניך ושמה לא תעבור", שזוכה רק למדרגה של ראייה, כאן מונח שני החלקים בשורש, אצל משה רבינו.

יון -נקודת החושך שבין האורות בחלוקתם מהדדי

ההארה הזו שמתגלה, מכחו של כהן גדול, היא עומק המדרגה של ההארה של נר חנוכה.

ובדקות יותר, כמו שהוזכר, האור של חנוכה שהוא אור של "בני בינה", נ' שערי בינה, אור - נ', וכל בינה נקראת בינה כידוע, משני לשונות שורשיים, היא נקראת בינה מלשון של בנין "ויבן את הצלע", והיא נקראת בינה מלשון "בין לבין", כדוגמת הלשון "דברים שבינו לבינה", דברים שנמצאים בין לבין, כדרך לבינים, שבונים אותם, שבין לבינה ללבינה שמים חומר כטיט וכדו', שהוא הכח המחברם, שבין לבין יש כח המצרפם.

ולפי"ז ניתן להבין עומק נוסף, האותיות הרי, נקראים אבנים כלשון רבותינו כידוע, ששני אותיות הם בבחינת שני אבנים, והדוגמא השורשית שמביאים רבותינו שבפרק הבונה בשבת נאמר דיני כתיבה, כי אותיות יש להם גדר של אבנים, ולכן מלאכת בונה ומלאכת כותב, שורשם חד. ומ"מ, כאשר כותבים אותיות, יש את הריוח שנמצא בין האותיות, כמו שכאשר בונים בנין, ומניחים את הלבנים, יש את מה שנמצא בין לבינה ללבינה. האותיות כשלעצמם, הם אותיות המאירות, אבל מה שנמצא בין אור לאור, בין אות לאות, זה גופא שורש מציאות החושך, זה נקרא קליפת יון, בחושך שנמצא במציאותם של יון.

יש אופן אחד של חושך שהוא כפי שהוזכר בראשית הדברים, "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים", איזה רשעים? דייקא, אלו יוונים "וחושך על פני תהום" שהחשיכו עיניהם של ישראל, מכח כך נאמר "עמד וגנזם לצדיקים לעתיד לבוא", והיכן גנזו, כמו שנתבאר, בתורה, בארון, ובלוחות שנמצאים בתוך הארון, ככל סדר הדברים שנתבארו.

אבל יש עוד מהלך שנעשה בתליית המאורות של יום רביעי, כמו שהוזכר, כאן כבר מתגלה המהלך של האורות הנחלקים מהדדי, שהשורש של זה באותיותיה של תורה, ולכן גם החמה והלבנה נאמר בהם "והיו לאותות ולמועדים", כי הם מגיעים מכח האותיות המאירות שיש בהם חלוקה.

והיינו שמכח "איסתכל באורייתא וברא עלמא" מכח האור אחד שבתורה מתגלה ה"אור ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", ומכח האותיות שבתורה נעשה תליית המאורות שנאמר בהם "והיו לאותות ולמועדים", ולפיכך זה השורש של הארת נר חנוכה שהוא המועד שמגיע מכח האותיות של החמה והלבנה שמצטרפים אהדדי כמו שהוזכר, אבל מ"מ, בהארה של יום רביעי שנעשה בו תליית המאורות ששורשה באותיות, יש "בין לבין", כאן נמצא נקודת החושך של יון ש"החשיכו עיניהם של ישראל".

זמן ההדלקה בבין השמשות -תיקון ה'בין לבין' דיון

ולפי"ז ברור ופשוט, הרי מעיקרא נאמר "את שני המאורות הגדולים", שהם שני אורות שווים שמצורפים יחד אהדדי, אבל כשנאמר "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", כמו שאומרת הגמ' שהקב"ה מיעט את הלבנה, ורצה לפייסה במה שהיא תאיר ביום, ולא היה יכול לפייסה בזה משום ד"שרגא בטיהרא מאי אהני ליה", כלומר. לכן יש הארה של יום ויש הארה של לילה, יש הארה של יום שהיא החמה, ויש הארה של לילה שהיא הלבנה.

מה נמצא ב"בין לבין", בין הזמן של הארת החמה לבין הזמן של הארת הלבנה? זהו בין השמשות, "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק" כהגדרה כוללת לעניינא דימי חנוכה, כלומר, עומק הזמן שאנחנו מדליקים נר חנוכה לבטל את הכח של יון שהחשיכו עיניהם של ישראל, החושך נמצא ב"בין לבין", הוא נמצא בשורש באורייתא, בין האותיות כמו שהוזכר, בין אותיותיה של תורה, שזה ה"להשכיחם תורתך" של יון, ששורשו הוא מכח הריוח שבין האותיות, מכח כך הם רצו "להשכיחם תורתך", וכשזה מתגלה ב"ברא עלמא", זה מתגלה בזמן שבין הארת חמה לזמן של הארת לבנה, לכן דייקא, הזמן שהוא מדרגת הגילוי של ההדלקה שהוא התיקון חושך יון - הגילוי מתגלה בין זמן של חמה לבין זמן של לבנה, שם נעשה מציאות של ההארה של ההדלקה.

ולפי"ז, העומק הנפלא בהדלקה, כאשר מדליקים בין חמה

ומצרף את כולם גם יחד אהדדי זה שלימות תוקף ההארה שמתגלה ביומין דחנוכה.

ה'סגי נהור' בנר דבדיקת חמץ ובנר דחנוכה

ולהבין עמוק, יש לנו בכללות שני לילות שמדליקים נר, [יש נר שנהגו להדליק בתשעה באב, אבל זה לא מעיקר הדבר] מלבד נר שבת.

יש את "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר", וכמו שמאריכה הגמ' בתחילת פסחים ש"אור לארבעה עשר" זה לשון של סגי נהור, לגמ' היה הוה אמינא שאור היינו יומא, ומסקנת הגמ' שזה לשון של לילה, וזה לשון של סגי נהור.

ויש זמן של הדלקה בלילה שהוא הדלקה של נר חנוכה שמונה ימים.

ובלשון פשוטה בליל בדיקת חמץ, כאשר מדליקים את הנר ב"אור לארבעה עשר", זהו מלשון של סגי נהור, שהרי הסיבה שלא בודקים ביום משום "שירגא בטיהרא מאי אהני ליה", לכן דייקא בודקים בזמן של חושך, ומה שזה נקרא בלשון "אור", זה בלשון של "סגי נהור", כלומר, לשון היפכי.

אבל כאשר מתגלה הדלקת נר בלילה בחנוכה, זה לא לשון של סגי נהור בלשון הופכי, אלא דייקא "סגי נהור" כפשוטו. מהו לשון סגי נהור? סגי הוא מלשון רב, כלומר, תוקף רוב ההארה המתגלה בנר חנוכה הוא סגי נהור, ריבוי של הארה.

וכבר הוזכר, יש שני אופנים של החשכה, אופן תחתון של החשכה, ע"י סילוק האור, צמצום האור, ואופן עליון של החשכה, מציאות של ריבוי של אור.

בנר חנוכה, כאשר מחברים את שני המאורות, לא מתגלה "המאור הגדול לממשלת היום והמאור הקטן לממשלת הלילה", אלא חוזר ומאיר "את שני המאורות הגדולים", והם חוזרים ומצטרפים יחד אהדדי, "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כאור שבעת ימי בראשית" אור הלבנה כמו קודם מיעוטה, ויתר על כן, שניהם חוזרים

ללבנה, "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", זה הארה שמצרפת את החמה והלבנה, ואז מחברים את שני ההארות האלה גם יחד והופכים אותם למציאות של אור אחד, מבטלים את החושך שנמצא בין שני החלקים האלה גם יחד. זה עומק המדרגה הזו שנעשה בה המציאות של האחדות.

כח החיבור של ה'אור אחד' דלעת"ל

זה נקרא בעומק אור דלעתיד לבוא, הרי השתא, כמו שהוזכר, יש אותיותיה של תורה, וח"ו בספר תורה, אם האותיות דבוקים אהדדי, הספר תורה פסול "להפריד בין הדבקים", זהו מצד מדרגת העולם, שאותיות צריכות להיות נפרדות אחת מן השניה.

אבל לעתיד לבוא, כאשר יחזור ויאיר בתוקף האור הגנוז, האור של ה-אחד, הוא יחזור ויחבר אותיותיה של תורה, שם לא יהיה את המהלך שיש השתא, להפריד בין הדבקים, שם דייקא יתקיים "ודבק", צירוף חיבור, וקישור כל האותיות בבת אחת, וכשכל האותיות יחזרו ויצטרפו בבת אחת, א"כ, המבדיל שהיה בין אות לאות אין בו את מקום החושך,

ובדקות, נחדד, הזכרנו לעיל שיש כח של תערובת של האותיות שנקרא "דמע", שזה אחדות של האותיות מדין תערובת אבל זה עדיין לא אחדות גמורה, כאשר מתגלה ההפרדה של החלל הנמצא בין האותיות, הוא מקום ההבדלה שהוא שורש נקודת החושך, וכאשר מצטרפים אותם יחד אהדדי, זו אחדות של חמה ולבנה, ובדרך רמז חמה לבנה זה ר"ת ח' - ל', שהוא שורש של המילה חול - חלל, מלשון לחלל את הדבר, כלומר, בין חמה ללבנה יש מציאות של חללות שהיא נותנת את נקודת ההפרדה שבין הדבקים.

אבל כאשר מאירים את ההארה של נר חנוכה, מכח ההארה של נר חנוכה, מצטרפים החמה והלבנה, ונעשה הסילוק של החלל שנמצא בינתיים, אין חלל שנמצא בינתיים, ונעשה חיבור של שני האורות האלו גם יחד, וכפי שהוזכר, שזה העומק של ההגדרה, שההארה שמאירה בחנוכה היא הארה של אור הגנוז, כלומר, אור האחד הפנימי שחוזר

סוד עסק בתורה בחיבור יום ולילה ולילה ויום כמו שהביאו הפוסקים, כידוע [מה שמובא בשל"ה ועוד] אצל יעקב אבינו נעשה אותו חיבור של יום ולילה, ולילה ויום שמצורפים יחד אהדדי, ומכח כך מתגלה שאין "בין לבין" במציאות הדבר.

וזה מה שמתגלה באבנים, "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" שיי"ב האבנים נעשו אבן אחד, כלומר, אין את הרווח בין האבנים אלא כולם נעשו מקשה אחת "וישם מראשותיו", שנעשה מציאות של אחדות.

ומאותו כח הוא יוצא מביתו לחרון, וחוזר בחזרה לא"י, אבל קודם חזרתו, כדברי חז"ל, יעקב אבינו חוזר על פכים קטנים, שכידוע עד מאד שזה השורש של הפך קטן שמצאו חתום בחותמו של כהן גדול, מכח כך, הוא מאיר את ההארה של הפך, לחבר יום ולילה, שאין "בין לבין", אלא ה"בין השמשות" הופך להיות מציאות של אחדות.

זה עומק שיטת רבי יוסי שבין השמשות שבין יום ללילה הוא כהרף עין זה נכנס וזה יוצא. "כהרף עין" כלומר, זה התיקון של ה"לראותם בלבד" שמתגלה בהדלקה של נר חנוכה, זה רק "כהרף עין" אין אמת "בין לבין", וב"הרף עין" הזה שישנו, בו יש דין של "לראותם בלבד", ה"הרף עין" הזה מחבר ומצרף את היום והלילה, כלומר, שמכח מדרגת נר חנוכה מתגלה שאין הבדל עצמי, אלא רק ראיית העין של "כהרף עין" נעשה אחדותם, נעשה חיבורם, נעשה צירופים יחד.

זה "אורים ותומים", "אורים, שמאירים דבריהם, תומים שמתמימים דבריהם", מלשון "איש תם יושב אהלים" שזה נאמר אצל יעקב כמו שהוזכר, זה "אורים ותומים", האור של יעקב הוא נקרא "אורים ותומים", ש"מאירים דבריהם", ו"מתמימים דבריהם" זהו ה"איש תם יושב אהלים", על ידי כן מתגלה "את שני המאורות הגדולים", אבל לא רק "שני מאורות" שני אור, אלא דייקא מתגלה שאין רווח ביניהם, אלא מתגלה אחדותם גם יחד, אורו יתברך שמו, אור שכולו אחד. ■ מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'

ומתעלים יחד ומשמשים בכתר אחד, ועל ידי כן נעשה תוקף ריבוי של הארה. ומצד כך, מה שהדלקת נר חנוכה היא בלילה ולא ביום, זה לא רק כפשוטו, מדין "שירגא בטיהרא מאי אהני ליה", אלא כפי שנתחדד, עיקר ההדלקה היא "משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק", זמן חיבור חמה ולבנה, זה נעשה מחמת תוקף ריבוי של הארה ודייקא ההדלה בזמן זה היא שורש עומק נקודת הדבר של תוקף ריבוי ההארה, כפי שנתחדד.

שורש חיבור יום ולילה אצל יעקב אבינו

והעומק שבדבר שורש הדברים - בפרשת ויצא, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום ההוא וילן שם כי בא השמש וישכב במקום ההוא", כמו שאומרים חז"ל, ומביא רש"י כידוע, "שקעה לו חמה שלא בעונתה". א"כ הזמן הזה היה צריך להיות זמן של יום, והזמן הזה הפך להיות זמן של לילה, והעומק שבדבר הוא, שנעשה צירוף של יום ולילה אהדדי. כפשוטו הכוונה היא, כמו שאומרים חז"ל שמתגלה בתקופת השנה שהיום לוח מן הלילה והלילה לוח מן היום, תלוי בתקופת תמוז או בתקופת טבת, אבל בהגדרה העמוקה כאן, לעניינא דידן, מה ש"שקעה לו חמה שלא בעונתה" כלומר, היום והלילה נכנסו זה בזה, תמיד יש מציאות של חמה, ויש מציאות של שקיעת החמה, ואז באה כניסת הלבנה, יש ריוח בין הדבקים, אבל כששקעה לו חמה שלא בעונתה, נעשה מציאות הדבר שיום ולילה הצטרפו יחד אהדדי.

ומכח מה נעשה אותו דבר? "ויפגע במקום ההוא וילן שם", כדברי חז"ל, ועד השתא לא לן, שהם הי"ד שנה שהוא היה עסוק בתורה, כלומר, מה שצריך להיות תמיד לילה באופן של חושך, הוא הפך את הלילה לסגי נהור, לריבוי של אור. "אין אדם לומד רוב תורתו אלא בלילה", כלשון הרמב"ם כידוע, כלומר. יעקב אבינו עסק בתורה קודם לכן, י"ד שנה, באופן של ריבוי המאורות שהתגלה באותם לילות, ריבוי המאורות הללו גרם לידי כך שהלבנה והחמה נצטרפו אהדדי, זה מה שמתגלה ב"שקעה לו חמה שלא בעונתה", כלומר מכח מה שהוא למד י"ד שנה שלא טעם טעם שינה, והוא חיבר יום ולילה, שזה

דרכי הגמול והחסד לעילוי נשמה וגדרי העיסוק בהם

לכבוד הרב שליט"א. תודה רבה שהרב מאפשר לנו לשאול שאלות ומוסר נפשו לעשות עמנו חסד לענות לנו, אשמח מאד אם הרב יוכל לענות לי על כל שאלה באופן נפרד וסליחה גדולה על הטירחה.

א. האם ללמוד משניות ולעשות צדקה ולהדליק נר וכו' לעילוי נשמה זה נקרא שהוא מקיים מצוות גמילות חסדים ע"פ גדריה בנגלות התורה, או שמא רק עם גוף בעולם הזה יש את המצווה (לכאורה חסד של אמת שעושים עם המתים אינו ראייה, כי סוף סוף זה גם גוף בעולם הזה) ואם כן, מה הגדר של המצווה הזו?

ב. האם יש בללמוד או להדליק נר לעילוי נשמה את כל השבחים שחז"ל מנו בשבח מצוות גמילות חסדים?

ג. אם זה נקרא מצוות גמילות חסדים אז למה מצאנו הרבה צדיקים שעסקו בגמילות חסדים הרבה, ובזה כמעט לא מצאנו, ולכאורה זה הגמילות חסדים הכי גדולה בעולם שהרי הרחמנות על נשמות בעולם העליון הוא לאין ערוך מעל אנשים כאן בעולם הזה?

ד. האם יש סיכון ללמוד משניות ולהדליק נר וכו' לעילוי נשמות של אנשים שאינם שומרי מצוות? ואפילו על רשעים ממש? ומתאבדים?

ה. נפשי חשקה מאד לעסוק בזה דהיינו להקדיש זמן ללמוד לעילוי נשמות - מהי העדיפות שכדאי להעדיף? נשמות שאינם שומרי מצוות שיכול להיות שהם הכי סובלות חלילה למעלה, נשמות שאין להם זרע של קיימא, נשמות של קרובים שלי, או נשמות שאני שומע על פטירתם שזה סוג של השגחה פרטית. והאם יש עוד דברים שלדעת הרב כדאי להעדיף?

ו. האם מותר וראוי ללמוד לעילוי נשמות של צדיקים ואף צדיקים גדולים מאד? ואם כן מהי המטרה בזה?

ז. האם כשאני לומד לעילוי נשמות של צדיקים או מדליק נר וכו' יש בחינה שעל ידי זה יש לי קשר עם הנשמה של הצדיק הזה, וגם בעולם העליון יהיה לי איזה קשר עימו?

ח. האם כשאני לומד לעילוי נשמות של צדיקים או מדליק נר וכו' הצדיק ישיב לי טובה בעולם העליון כשאצטרך לזה?

ט. האם מותר וראוי בקברי צדיקים לבקש מהצדיק שיזכור אותי לאחר פטירתי מהעולם לאחר אריכות ימי לעשות לי טובה בעולם העליון ושיציל אותי מכל מה שצריך להנצל שם?

י. האם אפשר ללמוד משניות או להדליק נר לעילוי נשמה של צדיק ושזה יהיה לזכות נשמה אחרת כדי שהצדיק יעשה טובה עם אותה נשמה?

יא. אינני יודע בבחירות מדוע אני מאד נמשך לעזור לנשמות שנסתלקו מהעולם? אולי כי אני מרגיש קצת רחמנות נוראה על מה שהם עוברים חלילה, או כי אני רוצה לקיים מצוות גמילות חסדים ולא כל כך מתאפשר לי במהלך חיי וזה מאד נגיש, או יש לי איזה תחושה ואולי זו

המשך בעמוד טז'

כתיב (במדבר, כה, ח) ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל, ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף. ושם (לא, טז) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה' על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה'. וכתיב (תהלים, קו, ל) ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה. ואמרו (סנהדרין, מד, ע"א) ואמר ר' אלעזר, ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל, מלמד שעשה פלילות עם קונו. בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו, רבש"ע על אלו יפלו עשרים וארבע אלף מישראל. אולם בירושלמי אמרו (סנהדרין, פ"י, ה"ב) מה עשה, השליכן לארץ ועמד "ונתפלל", הה"ד, ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה. וכן מבואר בחולין (קלד, ע"ב) שאמרו שם, הזרוע והלחיים וקיבה - מפני מה זכו כהנים לשלשה מתנות הללו, בשביל מעשה פינחס, 'זרוע' בעד ויקח רומח בידו, 'לחיים' על שם ויתפלל ותעצר המגפה, 'הקיבה' בעד האש אל קובתה. ועיין פסיקתא זוטרתא על אתר, וברכות (ו, ע"ב).

והרי ב' שיטות. א. פילולין עם קונו. ב. תפלה. ועיין אור זרוע (ח"א, סימן קה). ושורשי ב' בחינות אלו. הנה יעוין זוה"ק (פנחס, רלז, ע"ב, רע"מ) ת"ח, פינחס קאים קמי דינא תקיפא דיצחק, וקם קמי פרצה, דכתיב ויעמוד פינחס ויפלל ותעצר המגפה, בגין לאגנא עליהו דישראל, ובגין דא כליל דא ודא בחשובנא. פינחס כמנין יצחק. ומצד כך זה מלחמה, פילולין, מדת "הדין" של יצחק. ועיין רש"י הירש על אתר, וז"ל, ותעצר המגפה, ושוב לא היה צורך בהתערבות "בתי הדין" שהיו אמורים לפעול על פי הוראת שעה (פסוק ד', עיי"ש). והיינו פעל דין ועצר צורך בהתערבות בתי הדין. והבן שיש תיקון המגפה בין ע"י שיתוף רחמים - קטרת (עיין צל"ח, ברכות, סב, ע"ב), ובין ע"י דין דקדושה. וזהו מעשה פנחס.

והחלק השני אצל פנחס - תפלה. וכמ"ש (ברכות, ו, ע"ב) אברהם תיקן תפלת שחרית, שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר ויעמד פנחס ויפלל. והרי שגדר תפלתו עמידה, בחינת עמידה, וגדרה עומד לפני המלך, ושורש תפלתו זו אצל אברהם, "חסד", שלכך ילפינו אברהם מפנחס. שאברהם מידתו חסד, ואף תפלתו תפלה של חסד, תפלה על אחרים, על סדום, וכדו'. והבן שהמתפלל לצורכו נקרא הולך, כי בא לקבל ולילך. אולם המתפלל על זולתו, ושורשו תפלה על השכינה, נקרא עומד, כי עומד עם השכינה, ודו"ק היטב.

ישב | ז-ג

בן זקנים, זקן, ז-ג, ק. הנה זן, שורש השפע, משורשו העליון בחינת נזר, זן-ר, עד בחינת זנב, זן-ב. וכאשר נמצא במדרגת זנב, משם ניקת הרע. והוא בחינת זונה, זן-וה, שיונקת מן הזנב וממשיכה השפע למקום רע ח"ו. ושורש הזנות, בדעת, כי אין קישוי אלא לדעת, והוא בחינת מזיד, זדון, זן-דו. ושורש שפע זה הוא בחינת נזק, זן-ק, כי אינו יורד בקדושה אלא בקלקול, ניזוק השפע.

ובחינת שפע זה שייך לעשו הרשע, כי ביום שמת אברהם עבר ה' עבירות, ואחד מהם, בעל נערה המאורסה, בחינת זנות. ויתר על כן בו ביום, נאמר בו "ויבז" עשו את הבכורה, בחינת נלוז, זן-לו. ולכך מכר את הבכורה בניזיד עדשים. ניזד, זן-יד. ובמעשה זה זנח את הקדושה, זנח, זן-ח. ונעזב ממנה, זן-עב. ואח"כ לקח יעקב את ברכתו, ע"י שלבש את בגדי עשו החמודות, שהיו ללא ספק שעטנו, זן-שעט. ובגדים אלו היו ביחס לעשו בבחינת נזם זהב באף חזיר, נזם, זן-ם. ואזי נעתק הברכות מעשו ליעקב, ונתנו ע"י יצחק שהיה זקן, וכמ"ש ויהי כי זקן יצחק. זקן, זן-ק, ליעקב.

ושורש המזון של יעקב ממדרגת און, א-זן. ניזון מאלופו של עולם, בבחינת "ריש ועושר אל תתן לי, הטרפני לחם חוקי", והיינו קו אמצע, "מאוזן". ושפע זה נמשך מן האזנים, ששם מתחיל הזקן, זן-ק. ויורד לתתא, בחינת מזל, נוזל, זן-לו. וכשם שיורד ע"י שערות הזקן מן הפנים, כן יש מדרגה שיורד ע"י שערות הראש מאחור, וזהו בחינת ניזר, זן-יר. שמגדל שער ראשון, ועי"ז נמשך שפע הגנוז פנים ואחור, ע"י שערות הזקן והראש יחדיו. גנוז, זן-גו. וכאשר נשתלשל לתתא יורד לתוך מדרגת זמן, זן-מ. אולם בשורש זהו למעלה מן הזמן. שזהו בחינת ישראל, שמקדשים לזמן, היינו שדבקים במדרגת שורש הזמן, בחינת שורש המזל, אין מזל לישראל. בחינת ישראל, לי-ראש, ששם האזן, ושערות הדיקנא והראש.

וכאשר יורד לתתא, הוא בחינת זבולון, זן-בולו. וכנגדו בקלקול בא"י, קנו, זן-ק. שמתנגד לשורש ההמשכה מן הזקן, זקן-קנו, אותיות שוות. ואמרו, מזונותיו של אדם קצובים מר"ה ועד ר"ה, בחינת חודש תשרי שמזלו מאזנים, זן-מאים. ונקרא ר"ה, יום הזכרון, זן-כור, כי ר"ה הוא עיקר "זמן" המשכת המזון.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: און, אשכנז, זונה, זנב, זקן, נזם, ניזד, זמן, מאזנים, גנו, נזק, זבולון, זדון, זכרון, זן, מזון, זנח, נזר, קנוז, עזניה, נזל, נלוז, נעזב, רוזן, חזיון, זינק, נגז, נעזר, נגור, נבוזראדן, נועז, נזרע, שעטנו, זעון, גרזן, חפזון, מזון, רוזן, עזן. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב

על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ר"ה (כה, ע"ב) - ירבעל בדורו כמשה בדורו, בדת בדורו כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו, ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים.

ובטעם הדבר, עיין חומת אנך (שמואל, א, יב) וז"ל, ואפשר עם מ"ש רז"ל, דכתיב "ואת שמואל", והול"ל "ואותי" (שהרי שמואל אומר זאת), אלא דאף שמואל רבן של נביאים מתנבא ואינו יודע מה מתנבא, שנאמר וישלח ה' וגו' ואת שמואל, "ואותי" לא נאמר אלא "ואת שמואל", לפי שלא היה יודע מה מתנבא. וצריך טעם מדוע בזה נעשה הכר כי הנבואה דברה. והכל מיושב בחדא מחתא, דדוקא במקום הזה הנבואה עשתה רושם, להגיד כי הדברים הם דברי נבואה שלא מדעת שמואל. ובוהא אהניא לן ללמוד דהקל שבקלים שנתמנה שופט בזמנו הוא כאביר שבאבירים, דעין רואה דברי הנבואה, וכו', להורות דאינם דברי שמואל אלא דברי נבואה. עכ"ל. ומצד שהכל "דברי נבואה", לכך כולם שווים. ולפ"ז כאביר שבאבירים קאי על הקב"ה, שהוא האביר של כל האבירים.

אולם יעויין במהרש"א שם, וז"ל, נראה מהאי ליסנא לפרש דקאי אפיתח בדורו כשמואל בדורו, דיפתח הוא הקל שבקלים שלא נמצא בו שום נבואה כמו בגבעון ובשמשון שנתמנו מן השמים בנבואה, גם שהיה בן אשה זונה, ואפ"ה הוא נחשב בדורו כאביר שבאבירים, שהוא שמואל, שהיה שקול כמשה ואהרן. עכ"ל. ועי"ש שנקרא שמואל אביר שבאבירים שנתגלגלו בו נדב ואביהו שהם אבירים. ולדבריו אינו מדין נבואה, כנ"ל, אלא שקול כפשוטו, ואביר שבאבירים קאי על שמואל ולא על הקב"ה. וכן נראה מדברי רבותינו שנקטו לשון של יפתח בדורו כשמואל בדורו, לדינא בכל אדם שאינו נביא. ולפי הנ"ל איכא ב' דינים. א. שמואל כמשה ואהרן, מדין נבואה (ובדרך רמז, קל - אביר, עם התיבות, עולה משה, שכולל את הקל והאביר). ב. כל מי שנתמנה על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים.

וכיוון שגם קל שבקלים נקרא אביר שבאבירים, נשתלשל שם תואר זה "אביר שבאבירים" אף לרועי בקר. דיעויין ברשב"ם (בראשית, מט, כד) וז"ל, אביר הרועים אשר לשאול, וגם הרועים קרואים אבירים, על שהבקר והשוורים קרואים אבירים, כדכתיב, עדת אבירים בעגלי עמים. עכ"ל. ולפ"ז נקרא הרועה אביר שאבירים, שרועה את הבקר הנקרא אבירים. והיפך מדין אמת נקרא בלשון הגמ' בסנהדרין רועי בקר. ודו"ק. כי שניהם נקראים אבירים. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא

נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

סוכות הוא הממוצע הרי בין המועדים דאורייתא למועדים דרבנן, סדר המועדים הרי הוא, פסח שבועות וסוכת, שזה הסדר לגבי דיני 'בל תאחר' וזהו סדר המועדים מצד סדר השנה שמתחילה מניסן 'החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה', וסוכות הוא הסיפא של המועדים דאורייתא, 'חג האסיף' הוא אוסף את המועדים, הוא הסוף של המועדים, ובסוכות מתגלה נקודת המעבר בין מציאות האור לחושך, איפה נקודת המעבר בין האור לחושך? זה הנקרא צל, בצהריים עצמו שאז 'חמה בראש כל אדם' שהיא עומדת באמצע הרקיע, אין מציאות של צל. אבל כשינטו צללי ערב' אז מתגלה מציאות של צל.

אבל בדקות, ההגדרה היא, שיש אור, צל, וחושך, הצל הוא הממוצע בין מציאות האור למציאות החושך. והדוגמא הבהירה לדבר, לאדם, במשך ימי חייו יש מציאות של אור ומציאות של צל, אבל בהכנה למיתה "עד אשר לא תחשך השמש והאור" כשנעשה מציאות של החשכה, זהו ל' הקרא 'נסו הצללים' נסתלק הצל, נסתלק הצלם, ואז חל מציאות של חושך, מעיקרא הצל הוא ה'בית קיבול' לאור, אבל כאשר האור מסתלק, הצל מסתלק, ואז חל מציאות של חושך. ואם כן זהו הגדר של חג הסוכות הסוכה היא 'צילא דמהימנותא', זה הצל בגדר של לילה.

אבל הגדר של לילה מסתלק לראשית הלילה, ולאחרית הלילה, כמו שנתבאר, ראשית הלילה זה חנוכה שזמן ההדלקה הוא 'משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק'. ופורים הוא סיפא של הלילה, ומכוח הפורים מאיר המציאות של 'דור שכולו חייב', 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים' וכל' הגמ' 'נתחייבו כליה', זה מעין 'דור שכולו חייב'. וכשמתגלה 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים' שזה 'דור שכולו חייב', על זה נאמר 'אין בן דוד בא אלא או בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב' (סנהדרין צח.). הציור של 'כולו זכאי' זהו חנוכה, זכאי מלשון 'שמן זית זך' והציור של 'כולו חייב' זה ציור של פורים, 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים' מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד'. ומשניהם גם יחד מגיעים למציאות של תוקף ההארה.

ובלשון ברורה יותר, חנוכה שהגדרתו הוא 'משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק', היינו להמשיך את

הארת 'ברה כחמה'. זה לא הארה חדשה שמדליקים נר, 'משתשקע החמה' אז 'אשר קידשנו במצוותיו וציונו להדליק נר של חנוכה' שמתחילים להאיר הארה חדשה, לא זו ההגדרה, אלא ההגדרה של ההארה שמתגלה בחנוכה, זה להמשיך את היום למציאות של לילה, זו הגדרת מציאות ההדלקה. וההיפך של כך הוא במציאות של פורים, שפורים הוא בבחינת סיפא של הלילה, כשמגיעים לתוקף החושך, שנסתלק התערובת של האור מן החושך, שאז יש כאן רק חושך, ואין כאן כלל המשכה של האור, זה הבחינה של "הרע מכלה את עצמו" זה "דור שכולו חייב", זה האופן של 'איילת השחר', 'עלות השחר' האופן של הגאולה העתידה במהרה בימינו.

אם כן, אלו הם שתי הקצוות שיוצרות את מציאות הבהירות, המועדים דאורייתא והמועדים דרבנן. כל המועדים בכללותם הם כנגד הרגליים. ג' מועדים נקראים 'ג' רגלים', 'רגלים' בבחינת רגליים. יתר על כן, המועדים דרבנן שהם חנוכה ופורים, הם כנגד שני רגליים כידוע מאוד, 'תרין סמכין דקשוט' אלו הם הרגליים.

ולפי המתבאר בראשית הדברים, המציאות של 'אביר' הוא תוקף של 'בהירות', שהבהירות שנמצאת אצל האב היא שתהיה אצל הבן, הבהירות שנמצאת אצל האב תהיה אצל בחינת ה'בר' אצל היציאה לחוץ, כלומר, תוקף ההארה הנמצאת אצל האב, 'אב בחכמה' 'אמור לחכמה אחותי את' מדרגת החכמה בשורש, שהוא ה'אב בחכמה' כפי שהוא מצטייר בראשיתם של הדברים, כוח תוקף האבירות מוליד, שגם כאשר הדבר מתפשט למציאות של 'בן', למציאות 'לבר', למציאות של 'לחוץ', גם שם מתגלה המציאות של תוקף המועדים שזה ההארה הפנימית של תוקף הבהירות.

מועדים דאורייתא התהליך מחוץ לפנים, מועדים דרבנן התהליך מפנים לחוץ

בהבנה הבהירה, מועדים דאורייתא הם במהלך ל-ארץ ישראל, פסח יציאת מצרים הוא על מנת להיכנס לארץ ישראל, שבועות מתן תורה, זה ההכנה להגיע להר המוריה ומשם תצא תורה, 'מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים'. וסוכות זהו 'בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים', שזהו בלכתם במדבר ממצרים

ה'שמן זית זך', הבהירות של הכ"ז אותיות
בבהירותן שמתגלה ממדרגת המנורה, יוצא
למציאות של חוץ.

השורש של חנוכה בסוכות

השורש הדק של זה, בהקבלה למה שהוזכר קודם
לכן, במועדים דאורייתא, פסח שבועות וסוכות, הוזכר
שזה מועדים במהלך של אור, והממוצע בין המועדים
דאורייתא למועדים דרבנן זהו סוכות שהוא בבחינת
'צילא דמהימנותא'. ומצד כך, זה מה שמתגלה בהדלקה
שהיתה בשמחת בית השואבה, שכפי שמבואר במכלתין
דסוכה (סוכה נ"ג א'), 'אשה היתה בוררת חיטין לאור
של שמחת בית השואבה', כלומר, זה אור שיוצא לחוץ.
תוספות על המקום (ד"ה אשה) כבר דנים האם מותר
להשתמש באותו האור או אסור להשתמש, ומתריצים
'קול מראה וריח אין בהם משום מעילה'. ועוד תירצו
ש"היתה בוררת" היינו 'היתה ראויה לברור מרוב אורה'.
בהירות, לברור מהחטא שזה בבחינת 'בוררת חיטין',
האור של סוכות הוא יוצא לחוץ, ובעומק זהו הרי, כל
חג הסוכות, 'יוצאים מן הבית לחוץ', לסוכה, זו ההגדרה
של מצות סוכה שבחג הסוכות, מה ההגדרה ש'יוצאים
מן הבית לחוץ'? כמו שמזכירים בתפילה "אם נתחייבתי
גלות" שיכופר ביציאה לסוכה, כלומר, יציאה מארץ
ישראל לחו"ל, כבר נמצא במהלכי הסוכה, יסוד הסוכה
מאיפה הוא מתחיל? מ'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל
בהוציאי אותם מארץ מצרים', שזה מהלך מ'מצרים
ל-ארץ ישראל, מצד כך זה המשך של פסח והמשך של
שבועות. אבל סוכות הוא הממוצע כמו שהוזכר, אז כשם
שהוא במהלך של כניסה מארץ מצרים לארץ ישראל,
כך הוא במהלך מארץ ישראל החוצה, מצד פסח שהוא
ממצרים לארץ ישראל, יש איסור לחזור ולדור במצרים,
אז אין חזרה למצרים [-כמובן זה לא שאין חזרה בכלל
אבל מצד שורש הדבר אין גילוי של חזרה לחזור ולדור
במצרים]. משא"כ סוכות יסודו הוא 'דירת עראי' צא
מדירת קבע ושב בדירת עראי כבר מושרש כאן ה'צא
מדירת קבע' וההתגלות של זה יותר היא בהארה של
שמחת בית השואבה ש'אישה היתה בוררת חיטים לאור
הנר' זה אור שיוצא לחוץ. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבניפדיה
עבודת ה'.

ל-ארץ ישראל, ברור ופשוט אם כן, המהלך של מועדים
דאורייתא כל ענינו הוא תהליך ממצרים, מהמצר, ל"ארץ
הצבי" שנקראת כן על שם שמתפשטת ומתרחבת, זה
תהליך של מועדים דאורייתא.

מועדים דרבנן נמצאים בתהליך הפוך, במועדים

דרבנן שהם חנוכה ופורים, חנוכה, הרי כמו שאומר
הגר"א כידוע, שונה מהגלויות של בבל מדי ופרס
ואדום שהיו בחו"ל, גלות יון שבה נעשה נס חנוכה, היא
בארץ ישראל. בלשונו של הגר"א הוא מקביל ל'גופא',
לעצם גוף הדבר עצמו, לכן הוא נמצא בארץ ישראל
הוא גופו של דבר. [-זה טעון הגדרה יותר רחבה, אבל
לא זו סוגייתנו עכשיו], אבל מכל מקום כמו שמבואר
א"כ, בהגר"א, שהגדרת הדבר שבחנוכה, המציאות של
שליטת יון היה בפני הבית בארץ ישראל והגלות היתה
בתוך ארץ ישראל, פורים כמובן הוא בהמשך מגלות
בבל לגלות מדי ופרס, הם גלויות שנמצאות בחוץ, זה
היה בזמן אחשורוש בשושן הבירה, אבל המועד של
חנוכה שהוא משורש של המועדים דאורייתא, המשכת
המועדים דאורייתא בדרבנן, 'מדליקו על פתח ביתו
מבחוץ' מבפנים לחוץ, השורש של זה זה מה שאומרים
ב"על הניסים" 'והדליקו נרות בחצרות קדשך', וכבר דנו
הפוסקים בשאלה הידועה, מדוע הדליקו ב'חצרות קדשך'
ולא בפנים במקום המנורה עצמה, הרי מקום ההדלקה
אינו "בחצרות קדשך" אלא צריך להיות בפנים. אבל מכל
מקום 'הדליקו נרות בחצרות קדשך', זה השורש למה
שעתיד להיות לאחר מכן. 'לשנה אחרת קבעום ועשאום
ימים טובים בהלל והודאה' (שבת כא:): ומכך הוקבע
להדליק נר, 'מדליקו על פתח ביתו מבחוץ', איפה השורש
של ה'מדליקו על פתח ביתו מבחוץ'? זהו מהשורש שגם
בבית המקדש, על אף שעיקר מקום המנורה הוא בפנים,
בהיכל, ששם מקום הכלים מנורה, שולחן, ומזבח הפנימי,
וא"כ, שם צריך להיות מקום ההדלקה זה ההדלקה של
המנורה מצד עיקר הסדר, אבל מנורה שנעשתה מכח נס
חנוכה השורש שלו הוא מה"מבפנים לחוץ", לכן אפילו
בבית המקדש [-ושבו, בלי להיכנס עכשיו לגדרי הדין-]
אבל היסוד שעולה מצורת ההדלקה שהיתה היא, שמה
שתמיד ראוי להיות בפנים בהיכל, ששם מקום מנורה,
שולחן ומזבח פנימי, שנמצאים בפנים, יוצאת המנורה
לחוץ, 'הדליקו נרות בחצרות קדשך', כלומר הבהירות,

לימוד העץ חיים באופן של צורה או באופן של חכמה תיחוץ הדברי שלום על קושיית הרי"ץ

כאן אנו נוגעים בסוגיא יסודית שתופיע להלן, כיצד לומר מדים את העץ חיים, האם באופן של צורה - ציור, או באופן של חכמה. ישנם ד' מדרגות אבי"ע ביחס ללימוד החכמה. מדרגת עשיה עניינה, כיצד הדבר עשוי בפועל. מדרגת יצירה - כיצד הדבר מצויר. מדרגת בריאה - זוהי חכמה, אבל זו חכמה של חוץ, לבר, בריאה. ומדרגת אצילות זוהי חכמה של פנים, אצל, א-צל. בל-שון כללית, בבריאה המדרגה התחתונה נמצאת לבר מהמדרגה שקדמה לה. משא"כ באצילות, המדרגה מצאת אצלה. והדוגמא הפשוטה לכך היא, אורך ועו"ב. אורך נקרא שהדבר הוא לבר, ועובי נקרא שהדבר נמצא אצלו. זו תפיסת אצילות ותפיסת בריאה, כל יסוד העובי היא אצילות, וכל יסוד האורך הוא בריאה.

זאת ועוד. בדברי שלום מבואר מהלך לתרץ את הכרחו של הרי"ץ לומר דלא כפשטות דברי הרב ז"ל. כמו שנתבאר, הרי"ץ נד מדברי הרב ז"ל כיוון שהוקשה לו דאם נגמר העיגול והוא סתום מכל צדדיו, כיצד היושר בוקע דרכו. והדברי שלום על אתר מתרץ קושיא זו, שהעיגול אינו סתום מכל צדדיו, דהרי בכל עיגול יש חלונות כנודע מדברי הרב ז"ל, שדרכם עובר השפע שמגיע מהאור א"ס דרך קו, לכל המדרגות כולם [כנ"ל, שח'ן אותיות נחל, כלומר שמעבר השפע של הקו, הנחל, עובר דרך החלון]. ולפ"ז גם בסוגייתנו, הגם שהעיגול הושלם, אבל הוא אינו סתום מכל צדדיו, אלא יש בו חלונות, ודרכם היושר בוקע. כמו כן, מבחינה ציורית עדיין צריך לומר שהחלון שבעיגול הוא בדיוק בנקודת אמצע העיגול, שהרי הקו נמצא באמצע.

שורש סוגיית מה קדם למה - עיגולים או יושר

עכ"פ, בסוגייתנו נתבאר ב' חלקים, א. מה קדם למה, העיגולים או היושר. וכאן נתבאר שהעיגולים קדמו ליושר. ב. האם העיגול הושלם או לאו. לפי הרי"ץ העיגול לא הושלם, וקודם נעשה יושר, ואח"כ הושלם העיגול. ולשיטתו צורת סדר המדרגות הם עיגול - יושר - עיגול. משא"כ לפשטות דברי הרב ז"ל, וכביאור הדברי שלום, העיגול הושלם, וסדר המדרגות הוא עיגול - יושר.

נרחיב בעיקר הנקודה של סוגייתנו, מה קדם למה - העיגולים או היושר. הלשם על אתר מאריך, כאשר לומדים את כל קומת העץ חיים, ישנם שני תפיסות. תפיסה אחת שהמדרגות בנויות מלעילא לתתא, ותפיסה שניה שהמדרגות בנויות מתתא לעילא. בהגדרה הכוללת זה נקרא אור ישר ואור חוזר. אור ישר הוא מלעילא לתתא, ואור חוזר הוא מתתא לעילא. וכנ"ל, אור ישר שורשו בקו, אור חוזר שורשו בעיגול, כצורת העיגול שמחזיר את הדבר בחזרה לשורשו. ולאורך העץ חיים מתראות שמועות לכאן ולכאן, פע-

עכ"פ, ישנם בכללות שני שיטות יסודיות בעץ חיים, האם לומדים באופן של ציור או באופן של חכמה. במדרגת יצירה לומדים באופן של ציור, ואזי ישנם קושיות רבות מאד שדנו בהם המפרשים. שכאשר מציירים בפועל את כל העץ חיים בציור חושי, ישנם קושיות רבות מאד בסוגיות. המפרשים הפשטנים שלמדו שצריך לצייר את העץ חיים כציור בפועל, באמת ניסו להעמיד ציור בפועל. אולם המפרשים שלמדו באופן של חכמה, העמידו את הדבר באופן שאמנם כל ציור כשעצמו יכול להצטייר, אבל אי אפשר לצרף את הציורים יחדיו. כדברי הרמח"ל בקל"ח פתחי חכמה, שהציורים מתחלפים, אבל הם אינם מצטרפים כולם יחדיו. וזהו בבחינת צרות זו לזו, ציור מלשון צרות זל"ז, שאליבא דאמת יחדיו זה אינו מצטייר. הפשטנים למדו שהכל יכול להצטייר בבת אחת, והרמח"ל ודעימיה למדו שכל ציור יכול להצטייר כשלעצמו, ולא מצטייר בבת אחת. זהו השורש של יצירה, בריאה, ויתר על כן - אצילות.

לפ"ז, בציור שמצייר כאן הרי"ץ ז"ל, קשה להבין כיצד מבחינת ציורית הדבר מצטייר.

האם הקו נעשה מלעילא לתתא או מתתא לעילא

לעומת זאת, האורות דכלים נעשו מלעילא לתתא, כמבואר בשמן ששון על אתר. בתחילה הוא מסתפק האם הקו עצמו מתפשט מלעילא לתתא, או מלתתא לעילא. כלומר, בודאי שהקו מתחיל להתפשט מלעילא, והספק הוא מה מתחיל לצאת בקו לראשונה, האם הנפש או הרוח, המלכות [דיושר] או הכתר, וכן ע"ז הדרך. ואח"כ הוא מכריח שהמדרגות דיושר יצאו מלעילא לתתא, ולפ"ז גם היושר דכלים. וההכרח הוא, לצד שבתחילה יצא היושר מלעילא לתתא, שקודם יצא כתר דיושר וכו', הרי שלאמח"כ נעשה ממנו עיגול דכתר, עיגול דחכמה, וכן ע"ז הדרך, וזה מובן שפיר. אולם א"נ שיצא קודם מלכות דיושר ולאמח"כ יסוד וכו', קשה, שהרי העיגול הראשון שעושה הקו ראשון זהו עיגול דכתר, וא"כ כיצד מלכות דיושר יצא ראשון שון. וא"ת שהקו ירד עד למטה ועשה עיגול דמלכות ולאמח"כ חזר למעלה, בודאי דלא משמע הכי בסוגיין.

כמובן שבאופן ציורי הדבר צריך תלמוד כיצד זה מצד טייר. אולם עצם התפיסה היא, שהעיגול בנוי מתתא לעילא, והיושר בנוי מלעילא לתתא. ובפרטות, בעיגול עצמו יש את הכלים דעיגולים ואורות דעיגולים. הכלים דעיגולים, שהם עיקר כח העיגולים, כלי עגול, והם נעשו מתתא לעילא בהסתלקות הראשונה, שהתחיל להצטמצם האור בנקודה האמצעית לצדדים, ונעשה כלי של מלכות, יסוד, וכן ע"ז הדרך. זו התפיסה מתתא לעילא, זו תפיסת הצמצום. האורות של הכלים, היושר דעיגולים, בהבנה הפשוטה, נעשו מלעילא לתתא.

וגם כלפי הקו עצמו, האורות דיושר, דן השמן ששון האם הוא יצא מלעילא לתתא או מתתא לעילא, וההבנה הברורה היא לכאורה שהקו יצא מלעילא לתתא. ראשית מצד החשבון, כמו שהוא הכריח, דאם ראשית יצא המלכות דיושר אזי כיצד הוא עשה עיגול דכתר. אולם לא רק מצד החשבון, אלא גם מצד הסברא ברור הדבר, שהרי תפיסתו של הקו היא מלעילא לתתא. ■

המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

מים מתבאר בשמועה שהמדרגות יצאו מלעילא לתתא, ופעמים מתבאר בשמועה שהמדרגות יצאו מתתא לעילא. אמנם, ברור הדבר שבא"ק ראשית סדר המדרגות הוא מלעילא לתתא. ביציאת האורות, בתחילה יצאו אורות השערות, שהם למעלה. אולם, לאמח"כ יצאו אח"פ, והיה דילוג על אורות המצח ואורות העיניים, והרי שהמדרגות לא יצאו כסדרם. אורות הפה דעקודים יצאו מתתא לעילא, מלכות, לאמח"כ יסוד וכו'. אורות העיניים דנקודים יצאו מלעילא לתתא. סדר עולמות אבי"ע - אצילות למעלה, בריאה למטה, וכן יצירה ועשיה, וכן ע"ז הדרך. א"כ, בעז"ה לכל אורך החכמה יתראו מדרגות שיוצאות מלעילא לתתא, ומדרגות שיוצאות מתתא לעילא.

האם עיגולים נעשו מתתא לעילא או מלעילא לתתא

ושורש סוגיא זו מתחילה כאן בעיגולים (כמו שמאריך השמן ששון על אתר), האם העיגולים נעשו מתתא לעילא, או מלעילא לתתא. בתחלה נגדיר הגדרה כוללת, ולאמח"כ נתבונן להבינה בפרטות. בתפיסת יושר כל דבר נעשה מלעילא לתתא, בתפיסת עיגולים כל דבר נעשה מתתא לעילא, או עיגול גמור או מקיף, שהם היינו הך. חצי העיגול העליון הוא התפשטות של העליון, וחציו העיגול התחתון הוא חזרה לשורשו. וביושר שהוא מלעילא לתתא, גם ישנה הבחנה של מתתא לעילא, שזהו האור החוזר שבאותו מקום, אולם זהו עיגול דיושר, שמחזירו מתתא לעילא.

לפ"ז נדון בעיגולים, איזה עיגול נעשה קודם, עיגול המלכות או עיגול הכתר. תשובה לדבר, כמבואר בשמן ששון, בתחילת הצמצום האור היה באמצע החלל, והתחיל להצטמצם, והעיגולים בנויים באופן שעיגול המלכות הוא הפנימי, סביב לו היסוד, וכן ע"ז הדרך. לפיכך, הגדרת הדבר היא, שהכלי שנעשה בתחילה הוא כלי המלכות, שהרי המלכות הוא העיגול הפנימי, והעיגול הפנימי הוא באמצע החלל, ובאמצע החלל האור התחיל להצטמצם. והרי שהעיגולים נעשו מתתא לעילא, ומשם התחילה נקודת ההתפשטות.

אור א"ס אור א"ס אוחז בע"ס הגנוזות במאצילן והם נאחזים בו בבחינת דגים הנאחזים במצודה.

צמצום הצמצום הוא כח אחיזה באור שתוך מקום שעתיד להיות חלל, ומסלקו לאור הסובב, ואוחזו שם לבלתי ישוב לתוך מקום החלל.

קו שורש דשורש לאור הנאחז תוך כלי. ויש בזה שני מהלכים דבר והיפוכו. א. הצינור כלי למימי האור העליון. ב. שיטת הפתחי שערים, צינור לשון ניצוץ, והקו בית קיבול לניצוץ. ובדקות בסוד אמ"ר, אור מים רקיע, הסדר הוא אור, ניצוץ - מים, ורקיע - כלי קיבול.

עיגולים אחז נוטריקון אור חוזר. וזה טבע העיגולים לגל חוזר בעולם, תנועה מעגלית שחוזרת תדיר.

יושר אחיזת הדבר ביושרו לבלתי נטות ימין ושמאל. ואמרו (דב"ר, כי תבא, ז) אתה רוצה לאחז החבל בשני ראשים. ומצד היושר א"א לעשות כן. אולם מצד העיגולים נעוץ סופן בתחילתן וכו' ואפשר לעשות כן.

שערות ויאחזו בציציות ראשו, בחינת בינונים תלויין ועומדים, וכבחינת אבשלום שנתלה ונאחז בשערות ראשו. והוא מ"ש (סנהדרין, קג, ע"ב) תניא ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ, אחז ואחיזה וכל מלכי ישראל שכתוב ויעש הרע בעיני ה' לא חיין ולא נידונין. דוקא תלויין כנ"ל. זהו אחז ואחיזה דייקא. והוא בחינת שערות, בינוני בין קו וא"ק. וכן בכל עולם ועולם השערות ממוצעים בין עולם עליון ותחתון.

אזן אח"פ כנודע מקביל למקום הדיקנא. ונחלקו המפרשים האם בא"ק יש גם אח"פ וגם דיקנא או שהם חד. והכריע הלשם שאור מקיף יוצא בדיקנא ואור פנימי יוצא דרך אח"פ. וזהו אחז ר"ת את חצי זקנם. בחינת חצי של זקן אור פנימי. ומכח אורות אלו אוחזים בא"ק.

חוטם המקיף והפנימי, אור הבוקע מחוטם ימין ושמאל, נאחזים זה בזה עי' ו' המחברת שזו אות המתגלה בחוטם.

פה אחז אור חוזר כנ"ל. ויש בחינת אור חוזר בשערות, שנכנסו לא"ק ויצאו אח"כ דרך השערות לעלות חזרה לקו. וישנה הבחינת אור חוזר של פה דא"ק שיצא וחזר לתוך א"ק. ועוד בסוד מטי ולא מטי, אור ישר ואור חוזר תדיר.

עינים - שבירה שורש השבירה במלכי אדום המפורשים בסוף פרשת וישלח, ושם כתיב בסיפא של הפרשה, אלה אלופי אדום למשבתם בארץ אחוזתם הוא עשו אבי אדום.

ואדום שורש לכל האומות. וע"ז אמרו (ויק"ר, אמור, כט) אמר הקב"ה לאברהם, כך הם עתידין בניך, נאחזין באומות. והוא אחיזה בבחינת סבך, נאחז בסבך בקרניו. תערובת בין האומות.

עתיק בכל עולם ועולם נה"י עליון הופך להיות חב"ד של תחתון. והוא בחינת מש"כ (בראשית, כה, כו) וידו אוחזת בעקב עשו. תחתון אוחז בנה"י עליון, עקב עליון. ויסוד הכח שיש מעבר מעולם לעולם הוא עתיק, כח להעתיק מן עולם לעולם. והשורש הוא הצמצום לסלק אור מתוך מקום החלל ולהעתיקו לשוב. וזה מתגלה בעתיק. בסוד דדי בהמה, שיורדים לראשית הבריאה. והוא בחינת גחזי שאחז בדדיה, דדי בהמה של עליון. והוא בחינת זנב לאריות של עליון שהופך להיות ראש לשועלים, ראש לתחתון. וזהו אחז בזנבו. ואחזו לנו שועלים, בחינת זנב לאריות שנעשה ראש לשועלים.

אריך אריך, ארך אפים לצדיקים ולרשעים. ועל רשעים נאמר "אחזתיו וארפנו". כי מצד מעשיהם היה ראוי להיות ארפנו, פרור, עלמא דפרודא. וע"י אריך נאחז. וזהו מהותו של אריך, קו ארוך עד סופו, אפילו בשפל המדרגה. וז"ש (קה"ר, ז) שכן מצינו האריך פנים לאחז, ויצא ממנו חזקיה.

אבא או"א תרי רעין דלא מתפרשין מהדדי. והוא בחינת מש"כ (בראשית, כו, כז) ואחזת מרעהו. ופרש"י, לשון קביצה ואגידה שנאחזין יחד. והוא בחינת אחיזה דתיקון אחז-י-ה. או"א. ואמרו במדרש (ויק"ר, בחוקותי) לחד מ"ד עד יהואחז זכות אבות קיימת.

אמא זו"ן הנמצא במעי אמא עובר ירך אמו, נאחז בה ע"י עיבור שורש עירוב. וזהו אחז. א-אמא. ח, מדרגת בינה אמא, ז, זו"ן. אחוז בקרבה. ומכח מדרגת תשובה אחוזים בה אפילו לאחר יציאתם. והוא מ"ש (שבת, פח, ע"ב) אחוז בכסא כבודי וחוזר להם תשובה. והוא בחינת אחז, אור חוזר, כנ"ל.

ד"א בחינת רוח כנודע. והוא מ"ש (שבת, ק, ע"א) זרק חוץ לד' אמות וכו', אחזתו רוח (פרש"י, הרוח מעכבתו במקומו מעט) משהו אע"פ שחזרה והכניסתו חייב. ועוד כתיב (איוב, לח, יג) לאחז בכנפות הארץ. אחיזת כל דבר היא בקצוות שבו, והוא בחינת ז"א, ו"ק. והוא תפיסת שית אלפי שנין, ו"ק שאוחזים כל דבר בקצוות. אולם לעת"ל אחיזה בסוד נקודת אמצע, עיגול. ובסוד קו אמצע, כתר אריך.

נוק נקראת כן ע"ש הנקב. והוא נקרא בלשון חז"ל קבר. והנכנס לתוכו נאחז בו. והוא מש"כ (בראשית, כג, ד) אחזת קבר. שהקבר אוחזו בתוכו. והאות ברית קודש, יסוד נאחז בתוך הנוק'. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

בחנויות הספרים נפש האדם עשויה רבדים רבדים - שכבות שכבות, והכניסה לרובדי הנפש על ידי מהלך של הכרה עצמית והעצמת הנפש היא המפתח לחיים הטובים, ובמילים חדות יותר - היא המפתח לעצם החיים.

בכדי לחיות, עלינו לעבוד את הבורא יתברך ולקיים את מצוותיו, לבנות לעצמנו צורת חיים נכונה, מתוקנת ומלאת חיות ושמחה, להוציא את כוחותינו מהכח לפועל ולפתור את בעיותינו. כמו כן, עלינו להביט אל פנימיותנו, ולהיות באחדות - עם עצמנו, עם זולתנו, ועם בוראנו.

והדרך לכך הינה; הכרה עצמית ועבודה מעשית של העצמת הנפש בצורה מובנית, יסודית, היקפית ועקבית.

וזה עיקר מגמתו של ספר זה - הדרכה מעשית להכרה עצמית והעצמת הנפש. כשמו - כן הוא.

בנוסף, ספר זה הינו הפתח הראשי למערכת שלמה של דרך "ארבעת היסודות", הכוללת מספר חלקים, שתכליתה לאפשר לאדם להתחבר לעצמו במקום בו הוא נמצא, ומשם להתקדם הלאה בבניית צורת החיים הנכונה לו - על כל המשתמע.

המשך מעמוד ד'

רק אשליה שלאחר פטירתי הם גם יעזרו לי (אגב, האם זה נכון?). האמת שאני לא מספיק ברור בעצמי אולי הרב יוכל יותר לעזור לי למצוא מהי הסיבה?

יב. שמעתי שיש דבר כזה בטבול במקווה לעילוי נשמה - איך מבצעים את זה? והאם גם על נשמות החיים זה מועיל?

יג. איך מקיימים בפשטות על הצד הטוב ביותר לימוד משניות לעילוי נשמה וכן כל דבר שעושים לעילוי נשמה?

יד. האם כשלומדים לעילוי נשמה מקיימים מצוות גם תלמוד תורה וגם גמילות חסדים? והאם גם אני מקבל שכר של תלמוד תורה או שרק הנשמה מקבלת את השכר בזה?

טו. אני מאד מפחד מהמלאכי חבלה והעונשים שאחר הפטירה, ואני יודע שהתשובה לזה היא מאד פשוטה - אמונה שה' איתי תמיד והכל זה טוב גמור ולא לעשות עבירות ולקיים מצוות. אבל למעשה עובר עלי הרבה מאד בחיים, עליות וירידות, ולפעמים נופל מהאמונה וגם לעבירות רח"ל, ושוב מתחזק ושב בתשובה וחוזר חלילה. מה הרב יכול לחזק אותי כי אני מאוד מאוד חרד מזה (פעמים שהחרדות מונעים אותי מעבירות אבל פעמים שאני שוכח מכך)?

תשובה

א. כן. חסד - נתינה לזולתו, וכשם שנותן דעת לחבירו - זהו רחוני, בבחינת תורת חסד על לשונה שאמרו חז"ל שזהו הלומד תורה ומלמדה לאחרים, כן חסד לנשמות, חסד רחוני.

ב. כן. ובפרטות, כל מה שמנו חכמים בחסד, אינו בהכרח בכל חסד וחסד אף גשמי, כי מהות החסד ומדרגותיה רבים הם, ויש מאמרים שדברו בכללות, ויש בפרטות.

ג. כיוון שזה מופשט מהחומר לגמרי, רוב רבותינו עסקו בהלבשה ולא במופשט. כמו שרוב רבותינו עוסקים בנגלות התורה המולבשים בחומר, שור ופרה, ומעט עוסקים בנסתר שעוסק במופשט. ולכך מצינו יותר חסד עם הנשמות באלו שעוסקים בנסתר.

ד. אין לחוש כלל, אם אינו מכירם, ומכיר מעשיהם, ועושה כן באופן עראי. אם כן מכירם ומכיר מעשיהם, יכול לדבוק במחשבתו בהם.

ה. חלק ילמד עבור "כלל הנשמות", וחלק עבור אלו שיום פקודתם היום, ובפרט אלו שאין להם זרע של קיימא. ומעט לעסוק עבור אלו שנמצאים בשאלות תחתית, אולם באופן עראי.

צריך זהירות לא להיכנס לכך באופן נפשי חזק, כי לשם כך נצרך זיכור.

ו. כן, וראוי. כי כל נשמה יכולה לעלות יותר ויותר.

ז. כן. כן.

ח. תלוי מאוד בשורשו, ובמקומו - יחס המרחק בינך לבינו, ושיעור הטובה שעשית עמו.

ט. נחלקו הפוסקים. ועדיף לפנות אליו ית"ש, אם זהו מדרגתו. ואם מדרגתו ושורשו בפניה אל צדיקים, יכול לעשות כן.

י. כן.

יא. רצון להתעסק בנעלם זה חלק מן הסיבה. גם רחמים, וגם חשש מן הנעשה למעלה, ורצון לעזרה.

יב. כן. להזכיר שמו ושם אמו במחשבה תוך כדי טבילה. כן.

יג. לימוד אותיות שמו, מתוך כוונה של הטבה, וכמה שפחות מחשבה על גמול, חסד של אמת, שאינו מצפה לגמול.

יד. כן. גם אתה מקבל שכר.

טו. קבלת יסורים באהבה מועילים מאוד לכך, כן אמר הגר"א לתלמידיו.

המדינה בעקבתא דמשיחא

הרב אמר בתשובה שהחזון איש אמר שהמדינה לא יכולה להתקיים יותר משישים או שבעים שנה. השאלה היא, שהרי אנו רואים שהמדינה ממשיכה להתקיים, ואף אומרים שיש כבר חיסון וכו'?

תשובה

היא בתהליך של התפוררות פנימית עמוקה, רוחנית ומעשית. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא מהארכיון של שו"ת

נא לשמור על קדושת הגליון

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net או בפקס: 03-548-0529 [תנאים לשליחת השאלות בפקס:

א. לציין את מספר הפקס שאליו תשלח התשובה. ב. לכתוב מספר פקס שזמין תמיד / או מספר התא-הקולי של הפקס